

Informácia o 43. zasadnutí Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť

Dňa 27. marca 2023 sa v priestoroch Účelového zariadenia Bôrik v Bratislave uskutočnilo 43. zasadnutie Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „rada“), ktorému na začiatku rokovania predsedal minister spravodlivosti SR Viliam Karas a následne bola poverená predsedaním štátna tajomníčka ministerstva spravodlivosti Edita Pfundtner. Minister otvoril riadne zasadnutie a vyzval na hlasovanie o návrhu programu, v rámci ktorého bolo radou schválené doplnenie nového siedmeho bodu programu na návrh Martina Macka. Program bol schválený v nasledujúcom znení:

1. Informácia zo zasadnutí výborov a o plnení uznesení;
2. Informácia o návrhu zákona o fiduciárnom vyhlásení a o novele zákona o nadáciách;
3. Správa o priebehu a výsledkoch piateho kola monitorovania implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike;
4. Návrh Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovectva;
5. Informácia ministerstva kultúry o opatreniach na posilnenie ochrany novinárov;
6. Žiadosť Združenia Goralov Slovenska o udelenie štatútu národnostnej menšiny;
7. Vyhlásenie Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť k návrhu zákona zakazujúcom právnu tranzíciu transrodových ľudí;
8. Rôzne

BOD 1

Od posledného zasadnutia rady zasadali všetky výbory rady okrem Výboru pre výskum, vzdelávanie a výchovu v oblasti ľudských práv a rozvojového vzdelávania. V rámci rozpravy k informáciám zo zasadnutí výborov prezentovala ústne informáciu podpredsedníčka Výboru pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie. Ako najzásadnejší bod zasadnutia tohto výboru označila návrh na vypracovanie deradikalizačného modelu, ktorý vyplynul z praxe a z konzultácie s odbornou verejnosťou. Tento model by mal byť rozdelený na tri časti, pričom najdôležitejšou je fáza prevencie, v rámci ktorej bola vypracovaná príručka Mechanizmus prevencie radikalizácie mladých ľudí na lokálnej úrovni, ktorú vypracovalo Centrum pre výskum etnicity a kultúry. Výborom bude zostavená expertná skupina, ktorá bude pracovať na deradikalizačnom programe. Predseda Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny László Bukovszky informoval o prijatí nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 35 z roku 2023, ktorým sa vydáva zoznam obcí, ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej pätnásť percent obyvateľstva a o schválení Správy o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky za roky 2021 a 2022. K tomuto materiálu vláda prijala uznesenie s konkrétnou úlohou pre vedúceho úradu vlády a splnomocnenca, aby vypracovali do konca roka finančný podporný mechanizmus na krytie finančných výdavkov na aplikáciu menšinového jazykového zákona.

Zástupca ministerstva školstva Miroslav Osifčín informoval o aktivitách ministerstva školstva v roku 2023. Ide o vyhlásenie výzvy formou rozvojového projektu pre základné a stredné školy na podporu aktivít smerujúcich k rozvíjaniu a posilňovaniu výchovy k demokratickému občianstvu. Ministerstvo školstva taktiež plánuje v zmysle zákona o podpore práce s mládežou podporovať projekty, vrátane linky pomoci, nízkoprahových programov pre mládež a informačné a poradenské služby pre mládež, či dobrovoľnícke príležitosti pre mládež. Ministerstvo školstva má v tejto chvíli v parlamente novelu

školského zákona a taktiež pracuje v rámci plánu obnovy na kurikulárnej reforme, ktorou má v úmysle zaviesť, respektíve podporiť samostatnú spoločensko-vednú gramotnosť.

Rada k prvému bodu prijala uznesenie č. 294, ktorým informácie zo zasadnutí výborov a o plnení uznesení vzala na vedomie.

BOD 2

K rozprave k bodu č. 4 prispel zástupca Rady vlády SR pre mimovládne a neziskové organizácie Marcel Zajac informáciou zo zasadania uvedenej rady, týkajúcou sa novely zákona o nadáciách. Rada vlády SR pre MNO prijala uznesenie, ktorým žiada nateraz o zastavenie tohto legislatívneho procesu. Dôvodom je možné narušenie nadačného prostredia na Slovensku, kvôli účelu nadácie, keďže doteraz sa zriaďovali nadácie vždy s verejnoprospešným účelom, ktorý subjekty museli uvádzať pri zápise do registra a nadácia v zmysle diskutovanej novely nadačného zákona by sa musela registrovať v registri mimovládnych neziskových organizácií a bola by súčasťou „rodiny mimovládnych neziskových organizácií“, hoci by mohla plniť aj súkromné účely. Podľa Marcela Zajaca práve registračný proces a nadačný zákon sú zárukami, respektíve argumentom proti naratívu, že neziskové a mimovládne organizácie slúžia na nekorektné finančné aktivity a vytváranie nadácií za súkromným účelom by mohlo narušiť tento systém.

Podpredseda výboru pre LGBTI ľudí Martin Macko poukázal na to, že tieto dva legislatívne návrhy sú označované za odpoveď na požiadavku, ktorá vznikla po teroristickom útoku na Zámockej ulici na uznanie párov rovnakého pohlavia a skonštatoval, že z tohto pohľadu odpoveďou nie sú. Taktiež upozornil na to, že proces založenia nadácie, voľby orgánov a procesy s tým spojené sa javia ako neprimerané vzhľadom k procesom a majetkovým právam párov opačného pohlavia.

Otázku úpravy majetkových práv a dedičského práva rozvinul aj expert rady Michal Davala, ktorý poukázal na to, že právna úprava v týchto sférach v návrhoch zákonov absentuje.

Minister spravodlivosti Viliam Karas sa vyjadril, že predmetné návrhy zákonov sú posunom v životných situáciách a nemajú byť reakciou na výzvu na registrované partnerstvá. Podľa jeho slov je návrh zákona flexibilný a dá sa rozširovať o úpravu dedičských, majetkových a iných práv.

K druhému bodu prijala rada uznesenie č. 295, ktorým berie na vedomie informácia o návrhu zákona o fiduciárnom vyhlásení a o novele zákona o nadáciách a informáciu o uznesení Rady vlády pre mimovládne neziskové organizácie, ktoré navrhuje stiahnutie návrhu zákona o nadáciách a Výboru pre práva LGBTI ľudí k návrhom zákonov, ktoré vyzýva vládu SR na vypracovanie a prijatie návrhu legislatívy, ktorá právne uzná existenciu párov rovnakého pohlavia a upraví ich vzájomné práva a povinnosti.

BOD 3

Správu o priebehu a výsledkoch piateho kola monitorovania implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike prezentovala Soňa Danová, riaditeľka odboru ľudských práv ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí. V úvode popísala priebeh samotného monitorovania, ktorého výsledkom je rezolúcia, ktorú prijíma výbor ministrov Rady Európy. Rezolúcia identifikuje oblasti, ktorým by mala krajina venovať viac pozornosti a pracovať na zlepšovaní. Rezolúcia prijatá vo vzťahu k Slovenskej republike obsahuje dve časti. Prvá časť sú takzvané okamžité opatrenia, ktoré sú cieľené primárne na situáciu Rómov jednak v oblasti vzdelávania, zdravia, bývania a takisto ďalšie takzvané okamžité opatrenia sa týkajú aj personálneho

a finančného posilnenia kancelárie verejného ochrancu práv a zlepšenia účinnosti mechanizmu na podporu kultúry národnostných menšín. Druhú časť rezolúcie tvoria ďalšie opatrenia, ktoré sú významné, ale nie sú až tak naliehavé. V rámci týchto opatrení Výbor ministrov Rady Európy odporúča, aby Slovenská republika zvyšovala povedomie o antidiskriminačných právnych predpisoch, aby sa zlepšilo riešenie prípadov trestných činov z nenávisťi a takisto, aby sa viac SR zaoberala protimenšinovým naratívom. Ďalšie odporúčania sa týkajú implementácie právnych predpisov o menšinových jazykoch, vypracovanie programu medzikultúrneho vzdelávania a ďalšie. Následne ministerstvo zahraničných vecí pripraví materiál na rokovanie vlády. Detailná analýza konkrétnych odporúčaní je úlohou príslušných ministerstiev a inštitúcií, ktoré sú zodpovedné za implementovanie ustanovení dohovoru na Slovensku. Po ukončení monitorovacieho kola sa uskutoční follow-up seminár, na ktorom sa zúčastňujú predstavitelia národnostných menšín, štátnej správy, samosprávy a experti Rady Európy. Cieľom follow-up seminára je mať neformálnu diskusiu o tom, ako lepšie implementovať rámcový dohovor v konkrétnej krajine. Je zaužívaná prax, že toto podujatie organizuje splnomocnenec vlády pre národnostné menšiny.

Rada prijala k tomuto bodu uznesenie č. 296, ktorým vzala správu o priebehu a výsledkoch piateho kola monitorovania implementácie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v Slovenskej republike na vedomie.

BOD 4

Návrh Národnej koncepcie prevencie a ukončovania bezdomovectva predstavila štátna tajomníčka ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Soňa Gáborčáková. Informovala, že koncepcia predstavuje ucelenú víziu, a je výsledkom dlhodobého úsilia odbornej verejnosti poukázať na potrebu aktívnejšie pristupovať k systémovým riešeniam bezdomovectva na Slovensku a rovnako aj záujmu štátnej správy, osobitne ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, vytvárať a zlepšovať podmienky opätovného začlenenia ľudí bez domova do bežného života. Táto koncepcia je strešným strategickým dokumentom definujúcim globálne a špecifické ciele v tejto oblasti. Na koncepciu bude nadväzovať akčný plán, ktorý bude obsahovať konkrétne opatrenia, ktoré budú realizovať vecne príslušné ústredné orgány štátnej správy, samospráva, kde spadajú aj služby, ktoré poskytujú ľuďom bez domova pomoc, zástupcovia mimovládneho sektora, ako aj všetky ďalšie subjekty, ktoré sú v oblasti riešenia problematiky ľudí bez domova aktívne. Schválenie koncepcie predstavuje aj plnenie tematickej základnej podmienky pre čerpanie eurofondov, Národný strategický politický rámec pre sociálne začlenenie a znižovanie chudoby a taktiež je reakciou na Lisabonskú deklaráciu o európskej platforme a boji proti bezdomovectvu.

Rada k štvrtému bodu prijala uznesenie č. 297, ktorým návrh vzala na vedomie a vláde odporučila návrh prijať.

BOD 5

Informáciu z ministerstva kultúry predniesol štátny tajomník Radoslav Kutaš. V rámci mediálnej legislatívy spomenul nadobudnutie účinnosti zákona o mediálnych službách a zákona o publikáciách, ktoré nahradili celý regulačný rámec pre vysielanie a audiovizuálne mediálne služby na požiadanie, periodickú tlač a tlačové agentúry. Z hľadiska ochrany novinárov uviedol niekoľko bodov v rámci spomínaných zákonov, ktoré zlepšujú postavenie novinárov. Následne sa vyjadril aj k návrhu veľkej novely trestného zákona. Vo vzťahu k novele trestného zákona vyzdvihol rekonštrukciu trestného činu

ohovárania, rekodifikáciu trestného činu podnecovania a zavedenie ďalšieho osobitného motívu a to výkon povolania.

K tomuto bodu rada prijala uznesenie č.298, ktorým informáciu ministerstva kultúry vzala na vedomie.

BOD 6

V šiestom bode informoval tajomník rady Marián Filčík o žiadosti Združenia Goralov o uznanie Goralov žijúcich na Slovensku za národnostnú menšinu.

Prijatím uznesenia č.299 rada vzala žiadosť na vedomie a schválila rovnaký postup ako pri žiadosti zástupcov Vietnamskej komunity, a to požiadať Slovenskú akadémiu vied o vypracovanie a predloženie stanoviska o postavení Goralov žijúcich na Slovensku, najmä či vykazujú znaky národnostnej menšiny.

BOD 7

V siedmom bode podpredseda Výboru pre práva LGBTI ľudí navrhol vyhlásenie rady k návrhu novely zákona o rodnom čísle, ktorý je aktuálne ako poslanecký návrh v Národnej rade SR (parl. tlač 1486). Poukázal na to, že tento návrh zákona by zakázal právnu tranzíciu pre transrodových ľudí. Vyhlásenie z časti vychádza zo stanoviska Slovenského národného strediska pre ľudské práva a taktiež sa opiera o judikatúru európskych súdov. Podpredseda výboru vyslovil predpoklad, že značná časť poslancov nevedela o tom, aké dôsledky má tento návrh zákona a preto považuje za dôležité upozorniť na to, aké má ľudskoprávne a medzinárodné dopady pre Slovenskú republiku. Vyhlásenie ústne podporilo viacero členov rady.

Uznesením č.300 rada prijala vyhlásenie a odporučila vláde Slovenskej republiky aby v prípade prijatia zákona Národnou radou SR, podala návrh na Ústavný súd SR vo veci súladu zákona s Ústavou SR.